

Språkguide

for studenttillitsvalgte

Norsk studentorganisasjon

Språkrådet

Utgiver:
Språkrådet og Norsk studentorganisasjon 2024

Design: Isak Normann Ramsvik

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

Hvorfor en språkguide?

Studenter i Norge må sjonglere norsk og engelsk. I løpet av utdanningen møter de aller fleste både engelsk og norsk i undervisningen og i studielitteraturen. I denne guiden får du som studenttillitsvalgt tips om hvordan du kan hjelpe medstudentene dine slik at de får det de trenger for å håndtere begge språkene. Guiden er utarbeidet av Norsk studentorganisasjon og Språkrådet.

Hvorfor er språk viktig i studiene?

Dersom du trenger argumenter for at språk er viktig, kan du bruke noen av disse:

Samfunnet er flerspråklig

Forskning foregår i stor grad på engelsk, og mye av faglitteraturen er engelskspråklig. Samtidig går de aller fleste studenter ut i det norske arbeidslivet, der de må kunne snakke om faget sitt på norsk med kollegaer og kunder. Studenter trenger derfor å beherske både det engelske og det norske fagspråket.

Samfunnet vårt trenger et norsk fagspråk

Dersom demokratiet i Norge skal fungere, må befolkningen kunne gjøre bruk av internasjonal fagkunnskap. Det forutsetter at studentene kan formidle fagkunnskap på et presist norsk fagspråk. Et presist norsk fagspråk er dessuten med på å bygge Norge som kunnskapsnasjon ved å legge til rette for en opplyst samfunnsdebatt med bred deltakelse og tverrfaglige perspektiver.

Hva er fagspråk?

Alle fagfelt har et fagspråk med sine egne fagord og faguttrykk – det vi kaller fagtermer. Termene gir fagfellesskapet mulighet til å kommunisere presist om faglige temaer. Fagspråket er imidlertid ulikt mellom språk, og det betyr at det må læres for hvert språk man skal kommunisere på.

Fagspråk er ikke den enkeltes ansvar

Fagspråk er et verktøy for å lære et fag, og det er også en del av fagkunnskapen som studentene skal lære. Det er ikke den enkelte studentens ansvar alene å få oversikt over fagspråket på både norsk og engelsk. Det er institusjonens og undervisernes ansvar å legge til rette for at studentene skal få denne oversikten.

Språk i studielitteraturen

Hvilket språk som brukes i studielitteraturen, kan ha betydning for hvor lett man lærer seg fagstoffet, og hvilke skriveferdigheter man tilegner seg. Flere undersøkelser viser at mange studenter, særlig tidlig i studiene, mener de lærer best når studielitteraturen er på norsk.

Hva kan du foreslå som tillitsvalgt?

Det er flere ting som kan gjøres i fagmiljøet ditt:

Fagspråk i emnebeskrivelser

Du kan foreslå at læringsutbyttet for emnene i studiet skal inneholde et punkt om at studentene skal mestre de relevante delene av det norske (og eventuelt det engelske) fagspråket. I språkfagene er dette mindre aktuelt. Emnesidene bør også være oppdatert med hva som er undervisningsspråket i hvert semester.

Fagspråk i studielitteratur

Du kan foreslå at de emneansvarlige skal velge språk i studielitteraturen ut fra hva som gir det beste læringsutbyttet i faget, og at de alltid bør vurdere om det finnes gode norsk-språklige alternativer. Du kan også peke på at engelskspråklig studielitteratur bør introduseres gradvis.

Fagspråk i programbeskrivelser

Som med emner bør selve studieprogrammet ha et punkt i læringsutbyttebeskrivelsen om at studentene skal lære det norske (og eventuelt det engelske) fagspråket.

Verktøy for fagspråk: termlister

Engelsk-norske termlister i det enkelte emnet kan være et godt hjelpemiddel for å gi studentene oversikt over fagspråket. En slik liste inneholder engelske og norske fagtermer med forklaringer. Du kan også foreslå at foreleseren utvikler en termliste, gjerne i samarbeid med studentene.

Hvilke spørsmål har studentene?

Det er noen spørsmål om språk som går igjen blant studentene. Her er svar på de viktigste:

Eksamensspråk

Mange studenter er usikre på om de kan kreve å få eksamen på sitt eget skriftspråk.

Ifølge universitets- og høyskoleloven § 11-5 har hver enkelt student rett til å få eksamen på bokmål eller nynorsk alt etter hvilket skriftspråk hen ønsker. Hvilke(t) språk som kan brukes i eksamensbesvarelser (norsk, engelsk eller et annet språk), er bestemt i de lokale studie- eller eksamensforskriftene.

Undervisningsspråk

Noen studenter er usikre på hvilket språk et emne kommer til å bli undervist på, og iblant foregår undervisningen på et annet språk enn det som står i emnebeskrivelsen.

Noen institusjoner har bestemt at undervisningsspråket skal oppgis i emnebeskrivelsene, men det er ingen nasjonal regel om dette. Du bør oppfordre administrasjonen til å skrive i emnebeskrivelsen hvilket språk et emne skal undervises på. Studentene får en mer forutsigbar studiehverdag når de kan stole på emnebeskrivelsene og vet hvilket språk de kommer til å møte i et emne.

Hva er det som regulerer språkbruken?

Både nasjonale lover og lokale retningslinjer sier noe om hvordan språkbruken skal være:

Lowerk

De to lovene som er de mest relevante for norsk fagspråk, er universitets- og høyskoleloven og språkloven. I universitets- og høyskoleloven er det særlig § 2-3 som er viktig. Der står det at universitetene og høyskolene skal «bruke, utvikle og styrke norsk fagspråk», og at undervisningsspråket «skal være norsk eller samisk» med mindre det av faglige grunner er gitt unntak fra dette.

På lovdata.no kan du lese i språkloven og universitets- og høyskoleloven.

Universiteter og høyskoler har egne studie- og eksamensforskrifter som ofte gir bestemmelser om språk. Disse ligger også på lovdata.no og som regel på institusjonens egne nettsider.

Lokal språkpolitikk

Alle universiteter og høyskoler skal ha egne lokale språkstrategier eller språkpolitiske retningslinjer. Du kan vise til disse når du diskuterer med institusjonen.

Noen institusjoner har også egne språkutvalg. Hvis din institusjon har et språkutvalg, bør du sjekke om det har en studentrepresentant.

Nyttige nettsider

Språkrådet.no – Veiviser for gode språkvalg: Her finner du råd om hvordan møtet mellom norsk og engelsk i studiene kan håndteres på en god måte.

Student.no: Her finner du Norsk studentorganisasjons utdanningspolitiske plattform.

Termportalen.no: Her kan du søke etter oversettelser mellom engelsk og norsk (bokmål og nynorsk) av fagtermer innenfor en rekke fag.

Lovdata.no: Her finner du lover og forskrifter som regulerer språkpolitikken i Norge, som språkloven, universitets- og høyskoleloven og relevante forskrifter.

Egne notater:

Egne notater:

